

Taal actief Taal

OPBRENGSTGERICHT WERKEN

Handleiding groepsoverzicht en groepsplan Taal

auteurs

Aniek Beemer-Verbraak

Geert Peeters

Natasja van Boxel

Handleiding groepsoverzicht en groepsplan

Taal actief Taal

Inhoud

- 1 Invullen van het groepsoverzicht
- 2 Opstellen van het groepsplan
- 3 Aan de slag

MALMBERG

© Malmberg 's-Hertogenbosch

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 j° het Besluit van 20 juni 1974, St.b. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, St.b. 471, en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

In deze handleiding krijgt u uitleg hoe het groepsoverzicht en groepsplan Taal actief 4 kan worden ingevuld voor de domeinen taal verkennen en woordenschat.

De bijbehorende formats vindt u in de bijlagen.

Bijlage 1: format groepsoverzicht Taal verkennen, *Taal actief 4*.

Bijlage 2: format groepsplan Taal verkennen, *Taal actief 4*.

Bijlage 3: Format groepsoverzicht Woordenschat, *Taal actief 4*

Bijlage 4: Format groepsplan Woordenschat, *Taal actief 4*

Er is ook een digitale versie van het groepsoverzicht en groepsplan beschikbaar op Mijn Malmberg. Meer informatie over opbrengstgericht werken leest u in de algemene handleiding van *Taal actief 4* in uw methodemap.

1 Invullen van het groepsoverzicht

Met het groepsoverzicht bepaalt u de onderwijsbehoeften van alle kinderen. Die behoeften bepaalt u een aantal keren per jaar. Bij Taal actief 4 kan elk leerjaar in vier blokken van 9 weken worden ingedeeld (2 thema's en een parkeerweek). Het groepsoverzicht levert de gegevens voor het invullen van het groepsplan.

Groepsoverzicht taal verkennen en woordenschat

naam leerling	s	tv	plus	lvs	analyse	observaties/gesprekken		onderwijsbehoeften	
						+	-	doel(en)	nodig om doel te bereiken
1									
2									
3									
4									

groepsoverzicht taal verkennen

naam leerling	s	w	lvs	analyse	observaties/gesprekken		onderwijsbehoeften	
					+	-	doel(en)	nodig om doel te bereiken
1								
2								
3								
4								

groepsoverzicht woordenschat

s signaleren

w toetsresultaat woordenschat

tv toetsresultaat taal verkennen

plus resultaat plustoets

lvs toetsresultaat methode-onafhankelijke toets

Kolom: naam leerling

Vul de namen van alle kinderen in.

Kolom: s

In kolom s (signaleren) kruist u aan welke kinderen de komende periode extra aandacht nodig hebben, op basis van de verzamelde gegevens in de andere kolommen.

Let op: deze kolom vult u als laatste in, pas als u alle andere kolommen heeft ingevuld.

Kolom: w/tv, plus

Vul de toetsresultaten woordenschat (w) of taal verkennen (tv) van de afgelopen twee thema's in. Dit kan een woord- of cijferbeoordeling zijn. Bij 'plus' noteert u het resultaat van de plustoets van de afgelopen twee thema's, indien van toepassing.

Kolom: lvs

In deze kolom kunt u het resultaat van een methode-onafhankelijke toets invullen, de zogenaamde lvs-toetsen (leerlingvolgsysteem). Zet bovenaan in de kolom de naam van de toets en zet achter elke leerling de toetsscore van het laatste afnamemoment. Vermeld de niveauaanduiding (A t/m E of I t/m V) én de vaardigheidsscore.

Kolom: analyse

In deze kolom noteert u de uitkomsten van foutenanalyses en observaties bij de toets.

Wat noteert u in de kolom analyse? Enkele voorbeelden van foutenanalyses en toetsobservaties:

- Bij taal verkennen kan een kind meerdere fouten hebben gemaakt in een bepaalde subleerlijn (verkennen van tekens, verkennen van woorden, verkennen van zinnen, verkennen van taalgebruik). Als u dit constateert noteert u de subleerlijn in de kolom analyse.
- Bij taal verkennen worden kennis- en vaardigheidsvragen gesteld. Misschien valt u op dat een kind moeite heeft met een bepaald vraagtype. U noteert het vraagtype in de analyse-kolom.
- Bij woordenschat kan het voorkomen dat de woorden die uitgebreid aan de orde zijn geweest (de oranje woorden) beter beklijven. U noteert dit in de analyse-kolom.
- De thematoetsen worden op twee niveaus aangeboden: een basis- en een plustoets. Hierbij kunnen de onderlinge resultaten anders zijn dan verwacht. Bijvoorbeeld een lage score voor het basisdeel en een hoge score voor het plusdeel. Dit soort onverwachte verschijnselen noteert u in de kolom analyse.
- De resultaten van een lvs-toets kunnen onder niveau zijn (D/E-score), terwijl het kind wel voldoende scores voor de thematoetsen haalt. Ook zo'n opvallende constatering noteert u in de analyse-kolom.

Kolom: observaties/gesprekken

Via observaties en gesprekken met of over het kind leert u de belangrijke kindfactoren kennen zoals leerstijl, werkhouding, taakaanpak, motivatie en werkbeleving.

In deze kolom vermeldt u deze bevorderende en belemmerende kindfactoren voor de domeinen taal verkennen en woordenschat.

Wat noteert u in de kolom observaties/gesprekken? Enkele voorbeelden van kindfactoren in het leerproces:

- **Leerstijl.** Hoe leert het kind? Vooral aan de hand van (visuele) voorbeelden, door veel te oefenen, onderwijs in kleine leerstappen, of met name samenwerkend met andere kinderen?
- **Werkhouding.** Hoe werkt het kind? Geconcentreerd, met gerichte aandacht op de werктаak, met voldoende doorzetting?

- **Taakaanpak.** Begint het kind direct, denkt het na over de oplossing van een probleem, heeft het kind tussendoor weinig vragen, zet het zich in voor een goed resultaat, kan het zelfstandig werken?
- **Motivatie.** Is het kind echt gemotiveerd in het schools leren, is het geïnteresseerd in het onderwerp, wil het de gestelde leerdoelen bereiken?
- **Werkbeleving.** Heeft het kind positieve verwachtingen van het leren, vraagt het hulp als het nodig is, beleeft het plezier aan de werkopdrachten, ervaart het leervorderingen en succes?

Aan het eind van elke les in *Taal actief* beantwoorden de kinderen een reflectievraag in de uitstapkaart. De reflectievragen zijn op verschillende invalshoeken geformuleerd: het leerdoel (wat heb je van het leerdoel geleerd?), de taalleerstrategieën (hoe heb je het leerdoel bereikt?), de beleving (wat vond je van de les?) en de transfer (hoe kun je het geleerde in andere situaties gebruiken?). Deze reflectievragen geven u als leerkracht ook een goed inzicht in de kindfactoren, die u in de kolom observaties/gesprekken kunt invullen.

Kolom: onderwijsbehoeften

Deze kolom vult u in na de kolom observaties/gesprekken. De kolom bestaat uit twee delen.

1. doel(en)

In deze kolom geeft u per kind aan welke doelen u de komende periode wilt bereiken. Deze doelen kunnen zowel didactisch als pedagogisch zijn. Het is belangrijk om de doelen volgens de SMART-principes te formuleren, zodat ze in een volgend groepsoverzicht kunnen worden geëvalueerd. Voor het opstellen van didactische doelen kunt u gebruikmaken van de visuele leerling lesmenu's in de handleiding en de twee thema's in de leswijzers.

2. wat is nodig?

Geef hier aan wat het kind van u als leerkracht nodig heeft om de doelen in de komende periode te bereiken. U kunt hiervoor de groslijst onderwijsbehoeften¹ gebruiken.

U kunt ervoor kiezen om de kolom onderwijsbehoeften (en kolom s) alleen in te vullen voor kinderen voor wie het basisaanbod van *Taal actief* niet voldoende is. Voor de kinderen, die het basisaanbod gewoon kunnen volgen en verder geen pedagogische belemmeringen hebben, liggen de streefdoelen op het basisniveau ofwel het -niveau in *Taal actief*.

Wat noteert u in de kolom onderwijsbehoeften? Enkele voorbeelden:

- Als een kind moeite heeft met taal verkennen of een onderdeel hiervan, dan kan uw doel als leerkracht zijn dat het kind voor de volgende thematoets een voldoende score behaalt voor dit onderdeel. De onderwijsbehoefte kan in dit geval het verlengen van de instructie- en oefentijd zijn. In het groepsplan geeft u vervolgens per groep of kind aan op welke manier dit gebeurt. Bijvoorbeeld door het geven van verlengde instructie en het inzetten van de oefenbladen taal verkennen.

¹ Clijnsen, A. e.a. (2007). Handleiding 1-zorgroute voor leerkrachten en intern begeleiders in het primair onderwijs. Planmatig omgaan met verschillen. WSNS plus en KPC Groep.

- Taalbegaafde kinderen stijgen boven het verrijkingsniveau uit. Voor hen blijft uw doel uiteraard dat zij een goede score behalen op de taal- en de plustoets. Maar u kunt bijvoorbeeld de instructie- en oefentijd voor taal verkennen verminderen. In de tijd die overblijft kunnen de kinderen hun taalkennis en -begrip verbreden en verdiepen door te gaan werken in het plusboek. Het is belangrijk om voor deze kinderen ook als doel te stellen dat ze de thema's in het plusboek met een voldoende tot goed niveau afronden. Dat wil zeggen: een 80%-score voor de eindopdracht.
 - Als uit het groepsoverzicht blijkt dat een kind snel is afgeleid, dan is de onderwijsbehoefte een rustige werkplek.
 - Voor kinderen met een lees- of schrijfprobleem zoals dyslexie kan het structureren van het materiaal een onderwijsbehoefte zijn.
-

2 Opstellen van het groepsplan

In het groepsplan clustert u kinderen met vergelijkbare onderwijsbehoeften in maximaal drie groepen. Voor elke groep ontwerpt u het taalaanbod voor de komende twee thema's in *Taal actief*.

Groepsplan taal verkennen en woordenschat

groep/namen	doel (wat wil ik bereiken?)	inhoud (waarmee?)	aanpak/methodiek (hoe?)	organisatie	evaluatie
instructie-gevoelige kinderen basisinstructie ☒ (namen)					
instructie-afhankelijke kinderen basisinstructie + verlengde instructie ☒ (namen)					
instructie-onafhankelijke kinderen					

groepsplan taal verkennen

groep/namen	doel (wat wil ik bereiken?)	inhoud (waarmee?)	aanpak/methodiek (hoe?)	organisatie	evaluatie
instructie-gevoelige kinderen basisinstructie ☒ (namen)					
instructie-afhankelijke kinderen basisinstructie ☒ (namen)					
instructie-onafhankelijke kinderen					

groepsplan woordenschat

Kolom: groep/namen

Noteer hier de namen van de kinderen per subgroep. Normaal gesproken volgen de meeste kinderen het basisprogramma. De overige kinderen clustert u afhankelijk van hun specifieke onderwijsbehoeften. Met het groepsplan stemt u de doelen, inhouden, organisatie en methodiek af op de gedeelde onderwijsbehoeften van de kinderen per groep.

In het groepsoverzicht bepaalt u aan de hand van observatie- en toetsgegevens tot welke instructiegroep het kind behoort. Zowel de instructie-gevoelige als de instructie-afhankelijke groep volgt het basisaanbod. Bij de lessen taal verkennen kunt aan de hand van lesobservaties en de score bij 'eerst proberen', per les bepalen of het kind verlengde instructie nodig heeft of niet.

U evalueert iedere groep aan de hand van de resultaten op de diverse toetsen (woordenschat, taal verkennen, plustoets, methode onafhankelijke toetsen) en op basis van de observatiegegevens aan het eind van beide thema's.

Kolom: doel

Noteer hier het doel dat u wilt bereiken met deze groep aan het eind van het tweede thema. Maak de doelen zo concreet, realistisch en meetbaar mogelijk. Gebruik hierbij de visuele leerlijn.

Er zijn verschillende doelen mogelijk. Bijvoorbeeld het kunnen voltooien van opdrachten op niveau , of een voldoende tot goede score behalen op de basistoetsen, minimaal een vaardigheidsscore van xx op de Cito-toets, zelfstandig werken aan de -opdrachten, een 80%-score voor de eindopdracht plusboek.

Kolom: inhoud

Hier noteert u welke leerstof en leermiddelen u aanbiedt.

De inhoud kan alleen het basismateriaal (taalboek/werkboek) zijn, maar ook de extra oefenbladen taal verkennen, het pakket woordenschat extra en het plusboek.

Kolom: aanpak/methodiek

Noteer hier hoe de leerstof wordt aangeboden en welke rol u als leerkracht hierin speelt. Geef ook aan op welke manier u de kinderen bij de uitvoering van het groepsplan betrekt.

Een aanpak/methodiek kan bijvoorbeeld zijn dat de kinderen tijdens de lessen taal verkennen, los van de uitkomst van 'Eerst proberen', de verlengde instructie volgen. Of dat zij bijvoorbeeld alleen de basisinstructie volgen en zelfstandig met de -opdracht aan de slag gaan. Voor woordenschat kunt u zichzelf als taak stellen om de woorden zo vaak mogelijk te herhalen en terug te laten komen in andere lessen.

Kolom: organisatie

In deze kolom geeft u aan welke groep extra instructie of begeleiding krijgt, wanneer dit gebeurt en hoe lang het duurt.

Voorbeelden van organisatie zijn: wanneer wordt de instructie gegeven aan de kinderen die met het plusboek werken, hoe lang duurt de verlengde instructie en waar wordt deze gegeven (bijvoorbeeld aan de instructietafel) en wanneer worden de oefenbladen taal verkennen gemaakt.

Kolom: evaluatie

In deze kolom beschrijft u wanneer en op welke manier wordt geëvalueerd.

De evaluatie bestaat vaak uit de thematoetsen woordenschat, taal verkennen en de plustoets, indien van toepassing. Bij de kinderen die met het plusboek werken is de beoordeling van de eindopdracht een belangrijk evaluatie-instrument.

3 Aan de slag

Als het groepsplan is opgesteld gaat u het gedurende twee thema's uitvoeren. Tijdens die periode verzamelt en ordent u nieuwe gegevens over de vorderingen van de kinderen en de resultaten van het onderwijsaanbod. Deze gegevens noteert u in het groepsoverzicht, wat dan weer de input levert voor een volgend groepsplan.

.....

Bij het verzamelen van de nieuwe gegevens kunt u denken aan informatie over het startniveau of , het wel of niet volgen van verlengde instructie, verwerking van de lesstof, werkhouding etcetera.

.....

Evaluatie van het groepsplan

Per subgroep en/of individueel kind evalueert u het groepsplan aan de hand van de vooraf opgestelde doelen en wijze van evaluatie. Maar ook evalueert u het groepsplan als geheel: zijn de opbrengsten voldoende, is er voldoende vooruitgang geboekt en is er iets opgevallen? Het handigst is om groepsbesprekingen al bij het starten van een nieuwe cyclus in te plannen. Tijdens het uitvoeren van het groepsplan bent u dus tegelijkertijd bezig met observeren, zodat u weer met nieuwe gegevens de volgende cyclus kunt ingaan.

.....

Als u het totale groepsplan evalueert kan bijvoorbeeld blijken dat een bepaald doel of taaldomein extra aandacht nodig heeft. *Taal actief* heeft ook kwaliteitskaarten waarmee het didactisch handelen van de leerkracht kan worden geëvalueerd.

.....